

Københavns Stadsarkiv
Pensionisterindringer
1969

Erindring nr. 515
Forfatter: Petersen, Vald.
Periode: ca. 1904 - 1920
Omfang: 2½ s A4

Undertegnede f.28/9 1898 erindre jo ikke noget fra før århundredskiftet men min far der var en ældre mand, havde deltaget i alt lige fra 70'erne satte os drenge 6 blev vi til, jeg der skriver dette er no. 2 i flokken vi blev, efterhånden som vi fik forståelse, sat ind i alle sociale spørgsmål, om arbejdernes kår og deres midler, men i 1904 da den første børnehjælpsdag var frpbil, var der noget for far at fortælle om, vi havde før den tid, på vore søndagsture paseret bl.a. de gamles by som dengang hed almin deligheden, dette navn blev nu overført til vort nuværende nørre hospital som da hed set. Johannes stiftelse, på den ene side af gaden var der arbejds-hjem på den anden sygehus, hvis jeg husker rigtigt var sygehuset på højre side når man kom fra nørrebrogade, til disse sociale bygninger havde vi endnu en, den værste af dem, det var ladegården, denne lå på åboulevarden fra vordroffej langs rosenørnsalle. til julius thomsensgade, det var en lang gul lav bygning, ordet ladegården havde en uhyggelig klang, når det gik dårligt for folk sagde man altid vi ender på ladegården, det var et sørgeligt syn at se disse mandfolk, når de om morgenen med en uniformeret opsynsmand i spidsen og riskosten på nakken, traskede ud af porten for at gå til de forskellige steder, hvor kommunen havde rengøringspligt bl.a. rundt om assistentkirkegård, alle steder hvor der ikke var bygninger skulle disse forhutlede sjæle feje, men nu blev der bygget noget nyt til disse såkaldte subsistentløse det fik også nyt navn det blev til sundholm. om dette lyder kønnerer er vel en smags sag, men for at beboerne ikke skulle stikke af, blev der anlagt vandgrav, trådvæv og pigtrådspørring om, mærkeligt nok skulle ladegården komme til at spille en vis rolle i min første intægt, mit barndomshjem på nørrebrogade overfor assistens kirkegård, herfra måtte jeg trave ud på frederiksborgvej til en ældre dame, hun sydede skjorter for fatigvænet og disse skulle afleveres på ladegården altså gik turen derud, fik nyt sytøj udleveret, så tilbage igen og atter hjem, jeg vil tro det var en tur på 16-18 km. tøjet havde jeg på en lille legevojn, denne tur foretoges tirsdag og fredag, jeg skulle jo være i skole kl. 1 så der var ingen tid at spille, lønnen var 35 øre pr. uge og jeg var 9 år, hun kunne have købt med sporgvognen, men det var der ikke råd til idet hun skulle med 3 vogne først linie 5 så med frederiksberg sporveje og her gjaldt ingen omstigning, altså 40 øre pr. dag det kunne intægterne ikke bære, det ~~gik~~ var ligefrem godt at sundholm snart skulle tages ibrug hertil travede jeg kun 1 gang, for nu kunne hun køre med linie 5 fra dør til dør og det kostede kun 20 øre pr. dag, lemmerne måtte ifølge loven tigge en dag om ugen det var om torsdagen, da gik de fra butik til butik, stående i døren med hatten i hånden og takkende modtage en 2 øredet var taksten hvis der blev tigget andre dage så var det en tur i spjallet som det hed, så havde vi endnu en social misforståelse, det var krigsinvaliderne, ja alle invalider udstyrede man med en såkaldt lirekasse så måtte de selv se at bjerge til livets oprettelse, man havde ganske vist noget der kaldtes køben-havns understøttelses forening og noget der hed hjælpekassen, men ville de

ville man herfra ikke hjælpe, ja så var der kun fattighjælp, far havde været syg længere tid, alt hvad der kunne stampes var stampet, og nu søgte han en af disse foreninger, der kom, en undersøger hjem i dette tilfælde en dame, da hun havde erklæret at det var et pænt lille hjemmen, nu så hun alle lånesedlerne, sagde hun dette er håbløst, de må hellere søge fattigvæsenet, det er ikke for at få dette at vide jeg søgte, men se til at de kommer ud, og hermed bandede han som jeg aldrig har hørt hverken før eller senere, ellers skal jeg hjælpe dem hertil, for at supplere indtægterne, havde far fået djob som toaletmand i forsamlingshuset i Rømersgade, syg som han var kunne han ikke holde til arbejde både dag og nat og måtte opgive det hele, han var da midt 60'erne, nu kom hjemmeindustriden igang vi begyndte at lave ildtænder, 60 øre pr. 1000 stk. når så alle mand gik igang kunne det blive til to tusind pr. dag men så måtte selv de mindste være med mor havde begyndt at sy, det var der jo mange kvinder der gjorde, idet der jo var en masse hjemme syersker, der blev syet skjorter, jakker, veste, benklæder, mor syede veste, når hun skulle passe sine husmoderlige pligter kunne det blive til 7 - 8 stk. om ugen, pris 1 kr. pr. stk. papirindustriden, havde kvinder til at klistre poser, paphylstre til cigar, cerutter til automater, tobakken brugte mange kvindelige hjemme rullerker. i virkeligheden var der mange kvinder i arbejde kun det at de kunne blive hjemme og passe dette, børns arbejde kunde kapitalisten også bruge, her var tobakken også med, fra kl. 6 $\frac{1}{2}$ - 11 $\frac{1}{2}$ og så hjem og i skole løn 2 $\frac{1}{2}$ pr. uge + 4 store cigare eller en $\frac{1}{2}$ fjerding skrå, dog kunne man ikke komme på fabriken inden man var 12 år, det var værre med mælkedrengene de var sjældent mere end 8 - 9 år op og afsted før kl. 5 og den blev altid nærmest 12 $\frac{1}{2}$ før kusen slap en fri, skoletiden var fra 8 - 11, og andet hold kl. 1 - 6, det var kun de børn der gik om eftermiddag der kunne komme på fabriken, vi der gik om formiddag havde hypladser til kl. 8 d.v.s. om lørdagen kunne det godt klive midnat inden det var fyraften iøvrigt holdt man i kbh. der var koholderi st. kongensgade, danmarksgade, murergade og på hjørnet af fr. sundsvej og fr. borgvej og flere steder, i tilknytning til koholdet, var der brændevins brænderi, hvor der var brænderi, dengang lavede man brændevin af korn det der blev til rest kaldes bærmedet var godt foder havde man ikke brænderi kunne man hente bærme på spritfabriken i snaregade, bærme var sådan en jævn vælling agtig gulbrunlig stas, selv om børn måtte tidligt i arbejde, havde vi jo også gode og glade dage, f. exp. om vinteren når der blev iset på peblingesøen eller i louiseshullet den nuværende brønshøjpark, østervold, nørrevold op og ned af skråningsanelangs østevold var der et par reberbaner her gik rebslageren baglæns og spant sit garn, men også dette skulle forsvinde thi nu tog man fat på at jævne voldene og udgrave til den kommende undergrundsbane, en yndet tumleplads forsvandt, men snart gik det også udover nørrebros bade muligheder, det var et par vandhuller vi kaldte holger danskens briller her skulle rigshospitalet ligge, nu havde vi kun lammevællens vandhul tilbage vi brugte det skønt vi ikke var så glade for det, thi det ny militære epedemi-hospitals spillemand havde udløb her, endnu havde vi dog masser af tumleplads jernbanebroerne fra gyldenløvesgade over til svineryggen og set jørgens sø

det var jo vort drikkevand, skilte langs bredden forkynte dette bl.a. stod der heri må ikke druknes hunde eller katte, vore organisationer var jo ikke så fæste som nu der blev strejket både her og der for at få 2 øre mere i timen hvilket sjældent skete, idet der altid var strejke brydere som overtog arbejdet men da der blev strejket på Frederiksberg sporveje generede vi strejkebrønderne så meget at de næsten ikke kunne køre, folk spadserede i sporene og blev der lige til poletiet kom, på Nørrebro runddel var der en drejeskive når en sporvogn så skulle vende var det om at forhindre dette, enten havde folk blokeret hele runddelen så den ikke kunne komme ind på skiiven eller man blev ved med at dreje rundt med vognen, jo der var sjov i gaden, vi havde vore manifestrende store 11 maj med de 3 sammenslyngende 8 taller 8 timers arbejde 8 timers hvile 8 timers frihed det var dagens motto, festen blev ligesom grundlovsdagen afholdt i søndermarken denne var smukt pyntet, om aftenen med kulørte lamper, jo det var dage, mor havde smurt madkurven så startede far, mor med barnevogn og 4 - 5 børn på futterne fra Nørrebro kl. 11 sluttedes af med stort festfyrværkeri, her omkring 1910 var der store offentlige arbejder igang, hovedbanegården, boulevardbanen, rigshospitalet, bispebjerg hospital, samt broerne over till amager, her var det dykkerhe der tiltrak.

Hermed mit beskedne bidrag, jeg håber her er nogle linier der kan bruges, med villie har jeg undlat priser og navne, en del kan fås hvis det ønskes.

hilsen
vald. petersen
charlotte muncksvej 33.2.th.
2400 n.v. sg. 8729